

CONTEXTUL EVOLUȚIEI COOPERĂRII TRANSFRONTALIERE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE CONTEXT OF THE EVOLUTION OF CROSS-BORDER COOPERATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

DOI: 10.5281/zenodo.8215728

UDC: 327(4+478):341.176.2(4):352.07(478)

Daniela ȘEREMET

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

E-mail: daniela.seremet@adm.usch.md

ORCID ID: 0000-0002-3860-1608

Rezumat: Pentru Republica Moldova potențialul de dezvoltare al cooperării transfrontaliere are o importanță deosebită, deoarece contribuie în mod prioritar la restabilirea și consolidarea legăturilor stabilite de-a lungul timpului cu statele vecine și la accelerarea proceselor de integrare.

În mare parte, cooperarea transfrontalieră se bazează pe inițiativa autorităților publice intermediare și mai ales a celor locale, care cunosc foarte bine interesele și necesitățile populației colectivităților locale.

Analiza proceselor evolutive permite relevarea dinamicii cooperării transfrontaliere, identificarea constrângerilor, problemele acesteia, identificarea resurselor nevalorificate, a formelor viabile și eficiente de bună vecinătate, evaluarea formelor vitale și eficiente ale bunei vecinătăți, evaluarea forței tradițiilor istorice ale vecinătății, luând în considerare omogenitatea populației de la hotarele Republicii Moldova.

Cuvinte cheie: euroregiune, cooperare transfrontalieră, procese de integrare.

Abstract: For the Republic of Moldova, the development potential of cross-border cooperation is of particular importance, because it contributes as a matter of priority to restoring and strengthening ties established over time with neighboring states and to accelerating integration processes.

For the most part, cross-border cooperation is based on the initiative of regional public authorities and especially of local ones, who know very well the interests and needs of the population of local communities.

The analysis of evolutionary processes allows revealing the dynamics of cross-border cooperation, identifying its constraints, problems, identifying untapped resources, viable and effective forms of good neighborliness, evaluating vital and effective forms of good neighborliness, evaluating the strength of the historical traditions of the neighborhood, taking into account the homogeneity of the population of at the borders of the Republic of Moldova.

Key words: euroregion, cross-border cooperation, integration processes.

Introducere

Actualitatea problemei cercetate este determinată de importanța dezvoltării cooperării transfrontaliere a colectivitățile locale din Republica Moldova și țările vecine cu care are strânse relații de colaborare. Procesul de integrare al Republicii Moldova în Uniunea Europeană, s-a accelerat datorită contextului geopolitic actual, fapt care readuce în prim-plan importanța cooperării transfrontaliere pe mai multe segmente, și cu precădere în domeniul securității energetice, dezvoltării economice locale, soluționarea problemelor sociale și ale celor cu caracter umanitar.

Interesul academic pentru cooperarea transfrontalieră a crescut la mijlocul anilor 1990 răspunzând fenomenului de proliferare a euroregiunilor în întreaga Europă. Ponderea vastă a literaturii, pe de o parte, oferă dovezi de legitimitate instituțională, idealizează euroregiunile, le încadrează în anumite tipologii, argumentează direcții de acțiune în funcție de context și potențialul existent în euroregiunile analizate, pe de altă parte, analizând impactul real al euroregiunilor, interoghează capacitatea acestora de a fi „laboratoare de integrare” și spații soft pentru facilitarea ambițiilor de coordonare a problemelor transfrontaliere. (Cornea S., Cornea V. 2022, p. 133)

Prin conceptul de cooperare transfrontalieră, Uniunea Europeană promovează cooperarea între statele membre, atât la frontierele interne, cât și la cele externe. Colaborarea la nivelul transfrontalier se manifestă prin stabilirea raporturilor directe între colectivitățile teritoriale locale aflate de ambele părți ale frontierelor de stat, în virtutea competenței atribuite de legiuitorul național autorităților puterii locale. (Cornea S., 2019 A, p. 213)

Scopul principal al prezentului studiu îl constituie relevarea contextului social-politic și economic al evoluției cooperării transfrontaliere în Republica Moldova.

În vederea realizării scopului propus s-a impus realizarea următoarelor sarcini și obiective:

- analiza, potrivit datelor colectate din mai multe surse bibliografice și statistice, a premiselor cooperării transfrontaliere în Republica Moldova;
- sintetizarea experienței și practicilor în materie de cooperare transfrontalieră în cadrul euroregiunilor la care colectivitățile locale din Republica Moldova sunt parte;
- relevarea rolului colectivităților locale din Republica Moldova în cooperarea transfrontalieră;
- identificarea principalelor tendințe și procese evolutive în materie de cooperare transfrontalieră care pot servi drept suport conceptual al integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană.

Metodologia cercetării

Studierea acestei teme se bazează pe cercetarea materialului teoretic, documente, articole, lucrări de sinteză și studii care au servit ca suport pentru aplicarea metodelor de cercetare inițiate pentru cunoașterea problemei cercetate.

Totodată, pentru realizarea scopului propus și a obiectivelor enunțate, va fi utilizată o bază metodologică științifică cuprinzătoare: metoda logică, metoda comparativă, de analiză sistemico-structurală și funcțională, metoda istorică, metoda retrospectivă, metoda inducției și deducției, analiza și sinteza, metoda analizei critice, studiul documentelor, demonstrarea sinergiilor dintre concepte și noțiuni, depistarea lacunelor, etc., care au ajutat la asigurarea unui suport metodologic consistent.

Rezultate

Cooperarea transfrontalieră este o componentă fundamentală a politicii Uniunii Europene, ocupând un loc cheie în procesul de integrare europeană a statelor candidate, fapt pentru care studierea acesteia trebuie să devină o prioritate pentru cercetătorii din Republica Moldova.

Politicile și instrumentele Uniunii Europene modelează noi forme de cooperare care determină colectivitățile locale să identifice noi parteneri de dezvoltare, parteneriatele create în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră oferind un context favorabil stimulării încrederii reciproce între țările partenere și contribuie la dezvoltarea spiritului de cooperare multilaterală între acestea.

La nivel european, cadrul normativ de referință pentru cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale este stabilit de următoarele documente: *Carta europeană a autonomiei locale*, *Convenția-cadru europeană asupra cooperării transfrontaliere între colectivitățile sau autoritățile locale*, semnata la Madrid în data de 21 mai 1980, și *Protocolul adițional al Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontaliera a colectivităților sau autorităților teritoriale* din 9 noiembrie 1995.

Potrivit stipulărilor din *Convenția-Cadru Europeană asupra cooperării transfrontaliere a colectivităților sau autorităților teritoriale* din 21 mai 1980, ratificată de Republica Moldova la 24 septembrie 1999, cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale prezintă „orice concertare a acțiunilor care vizează întărirea și dezvoltarea raporturilor de vecinătate între colectivitățile sau autoritățile teritoriale care depind de două sau mai multe Părți Contractante, precum și încheierea de acorduri și de aranjamente utile în acest scop” (Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 596-XIV din 24.09.99, art. 2).

În statele din Europa Occidentală capacitatea autorităților puterii locale de a desfășura activități de cooperare externă este reglementată, mai mult sau mai puțin detaliat prin acte normative interne, care rezultă din îndelungata practică

administrativă. Constituțiile statelor respective nu consacră în mod expres această posibilitate, însă principiul autonomiei locale fiind înscris în legile lor fundamentale, este în prezent interpretat de cercetători, dar și de reprezentanții autorităților publice, ca incluzând în mod obligatoriu dimensiunea supra-frontalieră.

Referitor la Republica Moldova, activitățile de cooperare transfrontalieră sunt susținute de o serie de acorduri și protocoale trilaterale și bilaterale încheiate între Republica Moldova, România și Ucraina, precum și acorduri bilaterale încheiate între autoritățile locale din Republica Moldova, Ucraina și România. Dar, până în prezent nu este adoptat un act normativ național care ar reglementa, în mod expres, relațiile de cooperare transfrontalieră ale autorităților publice. (Cornea S., 2019 A, p. 214)

Într-o largă accepțiune, o zonă transfrontalieră reprezintă spațiul situat de o parte și de alta a unei frontiere, cu lățimi care variază între 30 și 60 km. Spațiu caracterizat printr-o variație sesizabilă a fluxurilor umane și materiale. La baza definirii spațiului transfrontalier, elementele determinante sunt date de structura și configurația hotarelor de stat, care imprimă fluxurilor transfrontaliere anumite particularități legate de structură și intensitate, cât și de dispunerea nucleelor de convergență locală care determină orientarea acestor fluxuri.

Identitatea spațiului transfrontalier este, prin urmare, determinată de elementele de omogenitate și complementaritate dintre cele două spații frontaliere, iar polarizarea vectorilor de cooperare transfrontalieră, îndeosebi a celor cu rol de polarizare locală și regională, este condiționată de dispunerea așezărilor umane. Caracterul eterogen sau omogen al populației, prezența sau absența minorităților naționale, gradul de dezvoltare și inovare al infrastructurii și, nu în ultimul rând, antecedentele istorice, care au favorizat sau au limitat în timp fluxurile transfrontaliere, au făcut ca zonele de frontieră, sau transfrontaliere, să prezinte particularități diferite.

Sub influența țărilor-membre ale Uniunii Europene zona de frontieră se transformă în „teritoriu de pază” al propriilor state, iar cu timpul devine un câmp fertil de dezvoltare și îmbunătățire a noilor relații politice și economice. Aceasta se condiționează prin faptul că, dintr-o parte, Uniunea Europeană tinde să instaleze la granița propriilor țări un pilon al păcii, al stabilității și buneii vecinătăți, și din alta, că zona de frontieră trebuie să constituie un areal al colaborării interstatale, întemeiat pe medierea conflictelor istorice, tranzitarea transparentă și bine controlată a oamenilor, mărfurilor, serviciilor, finanțelor etc. (Blajko, 2008, p. 237)

Dezvoltarea regională este un proces complex care cuprinde o serie de componente interdependente, legislative și instituționale, de stabilire a unor tipuri de relații între diferite sectoare și domenii de activitate, între autorități și colectivități locale. De asemenea, acest proces este legat de mentalitate, tradiții

și comportament, de formarea profesională și adaptarea la noile schimbări care au loc la nivel local, regional, național și internațional. (Antonescu, 2003, p. 15)

Această formă de cooperare a fost condusă de permeabilitatea crescândă a frontierelor, indusă de globalizare, și de nevoia regiunilor de a-și spori atractivitatea și competitivitatea pentru a se dezvolta și a se impune pe piață în competiția globală. (Șoproni, Țoca, Horga. 2017, p. 117)

Experiența țărilor Europei de Vest demonstrează că colaborarea zonelor de frontieră devine o școală bună a conviețuirii popoarelor, în cadrul căreia se rezolvă cu succes problemele privind omogenizarea cotei economice a regiunilor, reglementarea problemelor teritoriale și etnice, aprobarea inițiativelor legislative comune, Toate acestea contribuie la integrarea cu mult mai largă a țărilor-candidat în spațiul politic și economic european.

Întreaga Europă are relații și colaborează nu numai prin frontiere, ci și creează asociații regionale autonome „de interese comune”. De altă parte a graniței Uniunii Europene se află și Republica Moldova, care tinde spre integrare europeană. Aceasta traversează o perioadă complicată de reforme, care se caracterizează prin particularități ale constituirii statale, autoidentificare națională și culturală, prin căutarea căilor de consolidare internă a societății, stabilirea cursului primordial al dezvoltării țării și locul acesteia în spațiul european. Cu alte cuvinte, ieșirea din „trecutul comunist” al Republicii Moldova decurge anevoios, cu mari dificultăți împiedicată de procesele birocratice și instabilitatea politică.

Geografic, Republica Moldova este poziționată în centrul Europei, dar economic se consideră la periferia ei. Economia țării, spre marele nostru regret, încă nu poate să se desprindă radical din raza de influență a pieței estice de desfacere a mărfurilor, utilizare a resurselor energetice etc.

Deși în ultimii ani Republica Moldova a atins anumite cote ale stabilității și chiar a creșterii produsului intern brut, ritmul dezvoltării țării încă nu sugerează siguranță în depășirea definitivă a crizei care s-a declanșat la începutul anilor 1990.

Nu putem trece cu vederea nici influența distructivă asupra situației din țară a conflictului transnistrean „înghețat”. Tensiunea relațiilor privind teritoriul aflat sub ocupație militară rusă, autointitulat „republică transnistreană moldovenească”, în orice moment poate „recidiva”. Faptul acesta, desigur, pune în gardă țările Europei de Vest deoarece istoria ne-a demonstrat că toate războaiele globale au evoluat din conflictele regionale.

Republica Moldova, din punct de vedere al organizării teritoriale a puterii publice, este un stat fragmentat, cu un înalt grad de centralizare. Acest sistem de distribuire teritorială a puterii publice este unul ineficient, depășit de timp și care nu permite funcționarea eficientă a autorităților publice, fapt ce afectează dezvoltarea colectivităților locale.

Vitalitatea Republicii Moldova ca stat este determinată, în mare măsură, de

soluțiile ce vor fi identificate pentru depășirea efectelor fragmentării teritoriale și de organizarea teritorială eficientă a puterii publice. Numai astfel se poate asigura Republicii Moldova o perspectivă de a ieși din cercul vicios al trecutului sovietic și de a se încadra în familia statelor europene.

În acest sens, cooperarea transfrontalieră este un mecanism ce permite depășirea efectelor negative ale fragmentării teritoriale, fără a modifica dimensiunea autorității locale sau regionale. Astfel de soluții specifice sunt un răspuns favorabil necesităților de consolidare a capacității administrative, evitând complexitatea unei schimbări mai generale. (Cornea S., Cornea V., 2017, p. 143)

Cooperarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor ar putea oferi actualelor raioane din Republicii Moldova următoarele oportunități:

- crearea unui spațiu informațional comun privind potențialul economic și oportunitățile de afaceri în cadrul euroregiunilor;

- constituirea unor structuri comune privind facilitarea cooperării economice, coordonarea certificării mărfurilor, dezvoltarea piețelor de desfacere a produselor, valorificarea și dezvoltarea potențialului economic existent;

- dezvoltarea infrastructurii care să asigure eficient facilitarea trecerii frontierelor și accesul la comunicațiile de transport internațional auto, feroviar, fluvial și maritim;

- elaborarea unei strategii comune de dezvoltare a turismului, folosind potențialul turistic al euroregiunilor;

- dezvoltarea cooperării în domeniul cercetare - dezvoltare, a relațiilor de colaborare dintre instituțiile de învățământ, intensificarea schimbului de studenți și cadre didactice din euroregiuni;

- crearea centrelor comune de instruire, recalificare și angajare a forței de muncă, organizarea schimbului de informații în cadrul euroregiunilor;

- organizarea festivalurilor, expozițiilor, târgurilor culturale, competițiilor sportive regionale;

- coordonarea programelor de protecție a mediului ambiant, realizarea în comun a proiectelor și monitorizarea în comun a factorilor de poluare din regiuni. (Cornea S., 2019 A, pp. 215-216)

În continuare vom analiza cele trei euroregiuni care-i servesc Republicii Moldova drept punte de legătură cu statele vecine și contribuie la îmbunătățirea relațiilor economice, sociale, interetnice și nu numai.

În data de 14 august 1998, la Galați, în cadrul reuniunii conducătorilor regiunilor frontaliere ale Republicii Moldova, României și Ucrainei, a fost semnat Acordul privind crearea Euroregiunii Dunărea de Jos. În cadrul aceleiași reuniuni a fost aprobat Statutul Euroregiunii, Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului și au fost desemnate organele executive, de conducere, și de coordonare a euroregiunii.

În cadrul Euroregiunii Dunărea de Jos, conform Statutului, intră: din partea Republicii Moldova – raioanele Cahul și Cantemir, din partea României – județele Brăila, Tulcea și Galați și din partea Ucrainei – regiunea Odesa. (Săgeată, 2014, p. 6)

Euroregiunea sus-numită funcționează în baza sectorului transfrontalier aferent Prutului, pe sistemul de așezări Galați - Cahul - Giurgiulești - Reni. Conexiunile transfrontaliere se realizează prin intermediul relațiilor Oancea - Cahul (transport rutier) și Galați - Giurgiulești - Reni (transport feroviar), aceasta fiind singura conexiune feroviară a României din întregul spațiu euroregional.

În sectorul Prutului ar mai fi necesare și alte conexiuni dintre cele două sisteme umane românești din stânga și din dreapta Prutului pe baza unor așezări dublete, cum sunt Măstăcani – Vadul lui Isac, Vădeni – Palcu sau Tuluțești – Slobozia Mare. (Săgeată, 2014, p. 7)

Cea de-a doua euroregiune, Siret-Prut-Nistru este percepută de către raioanele din Republica Moldova ca o „poartă de acces” spre UE. Printre proiecte pe termen mediu se numără modernizarea punctelor vamale la frontierele dintre cele trei state, crearea traseului turistic „Prutul de Sus”, refacerea podului Rădăuți Prut-Lipcani, înființarea unei bănci comerciale pentru membrii Euroregiunii.

Prutul Superior, cealaltă euroregiune din care Republica Moldova face parte, a fost stabilită pe 22 septembrie 2000 în Botoșani, România. Această euroregiune include regiunea Cernăuți, Ucraina, Botoșani și Suceava, România, și Bălți și Edineț din Republica Moldova.

Începând cu data de 15 octombrie 2003 euroregiunii i s-au alăturat, de asemenea, regiunea Ivano-Frankovsk din Ucraina și Fălești, Glodeni, Ocnîța, Râșcani și Briceni din R. Moldova. Terenul federal Carinthia (Austria) a devenit partenerul asociat european al Euroregiunii Prutul de Sus.

Trebuie menționat faptul că revenirea la raioane în anul 2003 a periclitat cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale în cadrul euroregiunilor. Au devenit lipsite de sens acordurile încheiate de autoritățile județene cu parteneri transfrontalieri, deoarece fiecare județ a fost fracționat în 2-5 raioane. Din cauza eterogenității și pluralității subiecților de dialog, s-a făcut dificilă cooperarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor „Dunărea de Jos”, „Siret-Prut-Nistru” și „Prutul Superior”, la care R. Moldova este parte. (Cornea S., 2012, p. 75)

Dacă pînă în mai 2003 teritoriul R. Moldova din cadrul Euroregiunii „Siret-Prut-Nistru” cuprindea 5 județe-membre, (Chișinău, Lăpușna, Orhei, Soroca și Ungheni), după 2003 acestea au devenit 18 raioane, ceea ce înseamnă 18 parteneri transfrontalieri cu viziuni diverse asupra opțiunilor și modalităților de cooperare. Teritoriul României, parte componentă la aceeași euroregiune este comparabil cu cel al Republicii Moldova, dar include doar trei județe (Iași, Neamț și Vaslui). (Cornea S., 2010, pp. 69-70)

Discuții

Modul în care au evoluat și s-au amplificat legăturile dintre statele lumii a impus o situație fără precedent, caracterizată printr-un nou tip de manifestare a economiilor naționale a căror principală caracteristică este interacțiunea dintre acestea. În Europa, interacțiunea dintre state s-a concretizat atât într-o serie de contradicții interne, cât și prin apariția și dezvoltarea unui spațiu comunitar, care a luat forma Uniunii Europene. Această interacțiune reprezintă, în același timp, condiția, dar și efectul dezvoltării economice, demografice, științifice, sociale, și culturale a omenirii.

Uniunea Europeană este astăzi în pragul unui nou proces de extindere, cu toate că, în interior, se confruntă încă cu decalaje mari între diferite zone și regiuni. Privite ca obiective ale dezvoltării generale, dar, în același timp, ca mijloace importante de reducere a decalajelor la nivel spațial, economic și social, dezvoltarea regională și cooperarea transfrontalieră reprezintă două dintre cele mai importante domenii pe care Uniunea Europeană le promovează și susține, atât în interior, cât și în afara granițelor sale.

Dincolo de amenajarea teritoriului, cooperarea transfrontalieră se manifestă în domenii foarte diversificate, ce vizează atât domeniul economic (infrastructura de comunicații transfrontaliere, facilitări vamale, transfer de specialiști etc.), cât și din cel social (migrația transfrontalieră pentru muncă, inserția tinerilor șomeri), educativ (favorizarea bilingvismului), cultural, sportiv, al transporturilor și, nu în ultimul rând, a protecției mediului.

În consecință, principalul pericol care poate afecta regiunile transfrontaliere este reprezentat de procesul de fragmentare, iar dacă acesta nu este bine coordonat la nivel central, există riscul pierderii autorității, zona transfrontalieră gravitând către unul dintre statele coparticipante.

Problemele care stau la baza dinamicii zonelor transfrontaliere derivă din gradul de armonizare al politicilor de dezvoltare al zonelor frontaliere ce vin în contact. Spațiile situate de o parte și de alta a granițelor au sau nu tendința de a evolua în același sens, tendință dată de politicile centrale și locale față de acestea, dar și de situațiile particulare din teren, care determină tipul de zonă transfrontalieră.

Aceste cooperări implică o multiplicare a întâlnirilor, o activitate susținută în comun, mai ales în cadrul grupurilor de lucru. Schimburile de persoane și de inteligență trebuie să antreneze progresiv o evoluție spre deschidere și cooperare a mentalităților locale și regionale, încă destul de reticente în a participa la un demers global prin implicarea tuturor actorilor pentru o dezvoltare durabilă integrată.

În timp ce Euroregiunile din Europa de Vest au contribuit la dezvoltarea economică și au dinamizat relațiile comerciale între părțile membre încă din anii '60, această experiență în Europa Centrală și de Est și, în special, în triunghiul

regional România – Ucraina – Republica Moldova, a prins contur abia la sfârșitul anilor '90. Potrivit experților, euroregiunile au venit ca o consecință a unor relații postcomuniste mai relaxate și pragmatice.

Prutul a constituit o adevărată axă de discontinuitate, pentru aproape jumătate de secol, consecință a arbitrariului deciziilor politice care i-au atribuit funcția de graniță. O graniță relativ greu permeabilă, mai ales în anii '50 - '60 ai secolului trecut, ce a și determinat ruperea relațiilor istorice existente între sistemul de așezări umane din Basarabia și cel din restul Moldovei rămase între fruntariile României. Iașiul și Galațiul au devenit orașe de graniță. De asemenea caracterul închis al acesteia a determinat restrângerea considerabilă a zonelor de influență a celor două orașe și redimensionarea sistemelor de așezări umane polarizate de acestea.

În pofida potențialului ridicat de cooperare transfrontalieră, permeabilitatea frontierei de-a lungul Prutului se realizează doar pentru traficul auto, doar pe baza a două sisteme de așezări dublete: Rădăuți Prut - Lipcani și Stânca - Costești, lipsa acestora fiind determinată de prezența lacului de la Stânca – Costești.

Trebuie remarcată dorința colectivităților locale de edificare a unui spațiu de colaborare, întrajutorare și progres al spațiilor transfrontaliere evidențiate, cu luarea în considerare a implicărilor geostrategice proprii Federației Ruse.

Relațiilor transfrontaliere le sunt proprii câteva etape succesive, acestea pot fi enumerate în felul următor: schimburile de informații, în special în cazul colectivităților locale, depășirea limitelor de frontieră și manifestarea relațiilor între entități sau populații, acceptarea unanimă, optimizarea și integrarea programelor de dezvoltare regională, cooperarea. Unele etape nu au putut fi atinse în practica edificării euroregiunilor, fiind doar ipotetice în ceea ce privește posibilitățile de conlucrare în viitor.

Concluzii

În general, cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale din Republica Moldova în cadrul euroregiunilor se caracterizează prin următoarele particularități: a) procesul de creare a euroregiunilor a fost inițiat nu de structurile și autoritățile publice locale, ci de sus, de la conducerea de vârf a țărilor implicate; b) în cadrul euroregiunilor sunt incluse zone transfrontaliere care întrunesc în cadrul lor reprezentanți ai minorităților etnice, conaționali cărora constituie națiuni titulare în statul-partener; c) dacă în UE, euroregiunile, de regulă, sunt create în zonele situate până la 10-15 kilometri adâncime de la hotar, în cazul euroregiunilor din care face parte Republica Moldova spațiul respectiv este mult mai mare; d) dacă în țările UE obiectivul principal al Euroregiunilor create este de a contribui la dezvoltarea economică a colectivităților teritoriale implicate, în cazul Republica Moldova obiectivele sunt mai ample, acoperind nu doar domeniul

economic, dar și alte domenii: național, cultural, social, psihologic și financiar; e) în același timp, direcțiile de colaborare stabilite în documentele euroregiunilor sunt prea generale; f) raioanele participante la cooperarea transfrontalieră sunt neproportional de mici; g) teritoriile incluse în euroregiuni nu sunt cele mai dezvoltate, având și același profil economic; h) lipsa experienței cu privire la implementarea cooperării transfrontaliere, experiența socialistă anterioară de punere în aplicare a unei astfel de cooperări fiind puțin folositoare; i) proiectele realizate în cadrul euroregiunilor sunt planificate și implementate la nivelul autorităților publice, în timp ce organizațiile neguvernamentale și reprezentanții mediului de afaceri nu sunt atrași în activitățile entităților de cooperare transfrontalieră. (Cornea S., 2019 B, pp. 227-228)

În concluzie constatăm că, de fapt, colectivitățile locale din Republica Moldova nu valorifică pe deplin oportunitățile oferite de colaborarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor. Exprimăm convingerea că consolidarea colectivităților locale ar constitui o premisă pentru fortificarea potențialului lor și le-ar înlesni implicarea în proiecte transfrontaliere cu colectivitățile teritoriale similare din România și Ucraina. Colaborarea colectivităților locale din Republica Moldova în cadrul euroregiunilor ar facilita accesul la surse externe de finanțare și ar contribui, astfel, la dezvoltarea locală și ameliorarea condițiilor de viață ale populației locale.

Referințe bibliografice:

1. Antonescu Daniela, *Teză doctorat susținută la data de 6.11.2003 în cadrul INCE-Academia Română*, Politica de dezvoltare regională a României în contextul integrării în structurile Uniunii Europene. Disponibil: https://mpr.a.ub.uni-muenchen.de/57728/1/MPRA_paper_57114.pdf (accesat la 15.01.2023)
2. Blajko, Vladimir. (2008) Colaborarea internațională în Euroregiunea „Prutul de Sus”: probleme, perspective. În: *Ideii și valori perene în științele socio-umane. Studii și cercetări*. Tomul XIII. Cluj-Napoca: Editura Argonaut.
3. Consiliul Județean Galați: <https://www.cjgalati.ro/index.php/ro/>
4. Cornea S. (2010) Antireforma teritorial-administrativă din anul 2003: cauze și consecințe. În: „Modernizarea administrației publice în contextul democratizării sistemului politic și proceselor integraționiste”, conf. șt. intern. (2010, Chișinău). Ch.: CEP USM, pp. 59-72.
5. Cornea S. (2012) Evoluția delimitării teritorial-administrative a Republicii Moldova: de la centralizare la recentralizare. În: *Administrația statului Republica Moldova la 20 de ani de independență: Materiale ale sesiunii de comunic. șt.*, 29-30 oct., 2011. Chișinău: S. n.
6. Cornea S. (2019 A) Reorganizarea teritorială a puterii locale – imperativ al modernizării Republicii Moldova. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
7. Cornea S. (2019 B) Organizarea teritorială a puterii locale în Republica Moldova: abordare politologică și oportunități de reformare: Teza de doctor habilitat în științe politice. Chișinău.

8. Cornea S., Cornea V. (2017) Cross-border cooperation - a solution for overcoming the effects of territorial fragmentation in the Republic of Moldova. In: Cross-Border Journal of International Studies, Vol. 2, No 4, pp. 133-144.
9. Cornea S., Cornea V. (2022) Euroregiunea „Dunărea de Jos” - obiect al cercetărilor științifice în Republica Moldova. In: Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere. Vol. 42, 28 octombrie 2022, Iași, România. Iași, România: Performantica.
10. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova, privind ratificarea Convenției-Cadru Europene asupra cooperării transfrontaliere a colectivităților sau autorităților teritoriale din 21.05.1980 nr. 596-XIV din 24.09.99.
11. Parteneriate de Cooperare Transfrontalieră realizate de Republica Moldova în perioada 2007-2013. Disponibil: https://www.serviciilocale.md/public/files/Info_CBC_ROM.pdf (accesat la 15.01.2023)
12. Săgeată, Radu. (2014) Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării. Studiu geografic, Editura Academiei Române, București.
13. Şoproni, Luminița, Țoca, Constantin-Vasile, Horga, Ioan (2017). Achievements, Contemporary Approaches and Perspectives in the Evaluation of Cross-border Cooperation. Debrecen.